

Sárospatak Város Polgármesterétől

3950 Sárospatak, Rákóczi út 32.
Tel.: 47/513-240, Fax: 47/311-404
E-mail: sarospatak@sarospatak.hu

T á j é k o z t a t ó

- a Képviselő-testületnek -

Sárospatak Város környezeti állapotáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja tartalmazza, hogy a települési önkormányzat évente egyszer elemzi és értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és erről tájékoztatja a lakosságot.

A tájékoztató célja, hogy az érdeklődők naprakész információt kapjanak lakóhelyük környezeti állapotáról, és megismerhessék a város környezetvédelemmel kapcsolatos intézkedéseit. A környezetünk védelme, valamint a természeti értékeink megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált.

A Sárospatak város környezeti állapotáról szóló részletes összefoglaló tájékoztatót mellékelem.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a tájékoztatót tudomásul venni szíveskedjen.

Sárospatak, 2024. november 28.

Készítette: Cziráki Zsolt
irodavezető
Műszaki és Kommunális Iroda

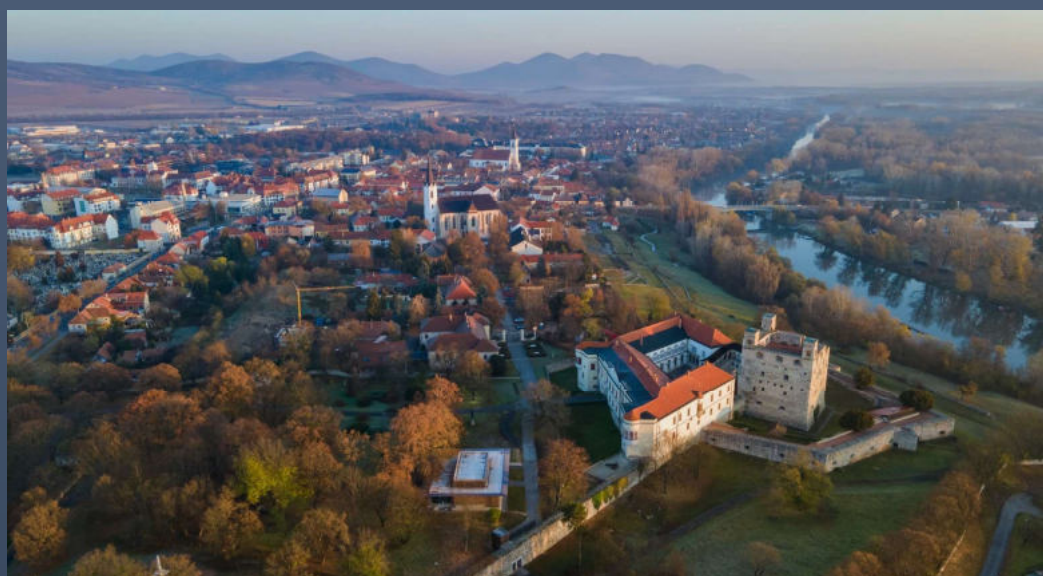
dr. Farkas Szabolcs

Törvényességi szempontból ellenőriztem:

dr. Szabó Gergő LL.M
jegyző

2024

Tájékoztató Sárospatak város környezeti állapotáról

Készítette: Kiss Anita
környezetvédelmi ügyintéző

2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Jogszabályi háttér	3
3. Természetföldrajzi jellemzők.....	5
4. Éghajlati jellemzők	6
5. Vízrajzi jellemzők	6
6. Sárospatak gazdasági állapota.....	8
7. Demográfiai jellemzők.....	9
8. Közlekedés	10
9. Sárospatak Város Klímastratégiája	11
10. Levegőtisztaság-védelem	16
11. Vízvédelem	18
12. Zaj- és rezgésvédelem.....	20
13. Települési és épített környezeti állapot.....	20
14. Települési szilárd kommunális hulladékkezelés	21
15. Köztisztaság	24
16. Kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás.....	25
17. Közműves ivóvízellátás	26
18. Csapadékvíz elvezetés, vízrendezés, ár- és belvízelvezetés	28
19. Árvíz- és belvízvédelem.....	29
20. Zöldterület-gazdálkodás.....	31
21. Helyi közlekedésszervezés.....	34
22. Összefoglalás	37

1. Bevezetés

A környezetünk védelme, valamint a természeti értékeink megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált. A fenntartható fejlődés elve alapján meg kell őriznünk a természeti erőforrások azon képességét, amelyen a természet és a társadalom alapszik. A másik fő szempont a környezet elhasználódásának megakadályozása, úgy hogy közben ne kelljen lemondani sem a gazdasági fejlődés, sem a társadalmi egyenlőség igényeiről. A megfelelő környezeti feltételek megléte biztosítja a jelen és a jövő generációinak jólétét, egészséges életét.

Környezetünk állapota folyamatosan változik. A környezet állapotát a rendszer-szerkezetben bekövetkező változások határozzák meg, amely részben a geomorfológiai és bioszféra-formáló erők hatásából, részben az ember társadalmi-gazdasági tevékenységéből származik. Nélkülözhetetlen annak felismerése, hogy meg kell teremteni a növekvő civilizációs igények és a csökkenő természeti erőforrások közötti egyensúlyt.

Manapság egyre nagyobb igény jelentkezik a környezet állapotára vonatkozó minőségi mutatók, valamint a környezeti állapotot befolyásoló hatásokra jellemző információk megismerése iránt. A környezeti állapotfelmérés a környezet egészével, mint komplex rendszerrel foglalkozó információszabályozás, a hatótényezők és a hatások elemzése értékelés nélkül. Tágabb értelemben véve a környezeti politika fejlesztésének eszköze, amely hiteles képet ad a meghatározott célok és a környezeti jelenségek kapcsolatáról.

A területi környezetállapot-értékelés számos adatot, ismeretet igényel az állapot aktuális jellemzésének, értékelésének, minősítésének, és a káros hatások feltárásának érdekében. A környezeti állapot felmérése a környezeti elemek (talaj, víz, levegő, élővilág, táj) és egészének jellemzésére szolgáló paraméterek meghatározása és összehasonlítása, az elvárt vagy a szabványokban rögzített állapotjellemzőkkel. A környezeti adatok gyűjtése elengedhetetlen a sikeres környezetvédelmi igazgatás szempontjából, ugyanis ez biztosítja a környezet állapotát védő és javító programok szakmai alátámasztását, és lehetővé teszi, hogy megfelelő döntések születhessenek. A területi környezeti információk hozzáférhetősége alapvető fontosságú a döntés-előkészítésben, a tervezési-értékelési folyamatokban, valamint a nyilvánosság tájékoztatásában.

2. Jogszabályi háttér

A környezet védelmének általános szabályairól alkotott 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja, valamint a Képviselő-testület által elfogadott települési környezetvédelmi program, illetve a végrehajtásáról szóló cselekvési program egyaránt tartalmazza, hogy a települési önkormányzat évente egyszer elemzi és értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és erről tájékoztatja a lakosságot.

A tájékoztató célja, hogy az érdeklődők naprakész információt kapjanak lakóhelyük környezeti állapotáról, és megismerhessék a város környezetvédelemmel kapcsolatos intézkedéseit. A Települési Környezetvédelmi Program tartalmi elemeinek, illetve alapelveinek összhangban kell állniuk a Nemzeti Környezetvédelmi Program alapelveivel.

Környezetünk védelme érdekében végzett helyi feladatok a következők szerint csoportosíthatók:

- környezetvédelemmel összefüggő jogszabályok végrehajtása és hatósági feladatok ellátása,
- Települési Környezetvédelmi Program elfogadása,
- helyi, önkormányzati rendeletek megalkotása a környezet védelmének és az azzal összefüggő feladatok megoldása érdekében,
- környezetvédelmi feladatokat ellátó egyéb hatóságokkal való együttműködés,
- helyi környezeti állapot évenkénti elemzése.

A települési környezetvédelemmel kapcsolatos feladatokat alapvetően az alábbi jogszabályok határozzák meg:

- a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény,
- a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény,
- a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény,
- a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény és ezek végrehajtási rendeletei,
- a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény,
- a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet,
- a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet,
- a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet,
- a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet.

Sárospatak Város Önkormányzat Képviselő-testületének a környezet védelmével kapcsolatban 2024. évben hatályos rendeletei:

- *Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról* szóló 10/2017. (IV. 28.) önkormányzati rendelet,
- *A talajterhelési díjról* szóló 21/2015. (IX. 07.) önkormányzati rendelet,
- *Az avar és kerti hulladék égetésének helyi szabályairól* szóló 18/2015. (VI. 01.) önkormányzati rendelet,
- *Sárospatak Város közigazgatási területén a víziállások létesítésének és fennmaradásának szabályozásáról és a mederhasználati díjról* szóló 15/2015. (IV. 27.) önkormányzati rendelet,
- *A közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének jogkövetkezményeiről* szóló 8/2015. (III. 02.) önkormányzati rendelet,
- *A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatásról* szóló 21/2019 (XII. 16.) önkormányzati rendelet.

3. Természetföldrajzi jellemzők

Sárospatak a Zempléni-hegység keleti lejtőinek előterében, a Bodrog partján fekszik, az Északi-középhegység tagjaként. Magára a Zempléni-hegységre nagyfokú geológiai és geomorfológiai összetettség jellemző, a hegység felszínébe bevágódó mély, gyakran széles völgyek különböző részekre, úgynevezett kistájakra tagolják azt.

A város fekvése egyedinek, különlegesnek mondható, hiszen területe három földrajzi kistájat is érint, ezek a Bodrogtörzs, Hegyalja és a Központi-Zemplén. A város nagyjából a Bodrogtörzs kistáján fekszik, mely alluviális síkság. A kistáj mai képét elsősorban a vízfolyások határozták meg, kezdetben még a Zemplénből lefutó patakok hordalékkúpjai, később a Bodrog és a Tisza medreinek nyugatra tolódása alakította ki. A terület talajviszonyát nagyjából meghatározza a folyó közelsége, valamint ehhez kapcsolódóan a múlt századi vízszabályozási és lecsapolási munkák. Legnagyobb kiterjedésben réti talajokkal találkozunk, melyek agyagosak, erősen savanyúak, ezen kívül öntés réti talaj, tőzegtalajok, barnaföldek is megtalálhatók. A régen vizes területek helyén ma nagyrészt szántó található, a mélyebb fekvésű területeken pedig nedves-vizes gyepek. A régi vízi világ nyomait a holtágak és a Bodrog keskeny hullámtere őrzi.

Ásványi összetételét tekintve a Hegyalja képét elsősorban a fekvése határozza meg. A Központi-Zemplén vulkáni kúpjaitól távolabb esik, azonban a riolitvulkánok tufaesőjének ki volt téve, valamint utóvulkáni tevékenységek is sűrűn jelentkeztek a területen. Így egyszerre vannak jelen a puhább, könnyen málló tufás üledékek és a keményebb plakkok is, valamint a jégkorszaknak köszönhetően lösz. A térség legjellemzőbb kőzetei az andezit és származékai, a riolittufa, hidrokvarcit, és riolit.

A területen számos, a hegyekből lefutó patak található, ezek közül a legjelentősebb a Hercegtúti-patak, mely a város úgynevezett bodroghalászi részén torkollik a Bodrog folyóba. Legjellemzőbb az agyagbemosódásos barna erdőtalaj. Évszázadok óta legjelentősebb területhasználó a mezőgazdaság, elsősorban a szőlők által. A kistáj az előzőekben leírt, összetett vulkánikus eredetű talaj és más egyéb tényezők által alakulhattak ki világviszonylatban is kiemelkedő jelentőségű dűlők.

4. Éghajlati jellemzők

Magyarország éghajlata elsősorban kontinentális jellegű és igen változékony. Ennek alapvető oka az, hogy hazánk területén (fekvéséből adódóan) három éghajlati típus is képviselteti magát, ezek közül bármelyik hosszabb-rövidebb időre uralkodóvá válhat. Éghajlatunkra a csapadékos, egyenletesebb hőmérsékletjárású óceáni, a kevésbé csapadékos, szélsőséges hőmérsékletjárású kontinentális, és a nyáron száraz, télen csapadékos mediterrán éghajlat is hatással van. Mindezt hazánkban jelentős időjárási különbségek fordulhatnak elő.

Sárospatak térségében elsősorban a kontinentális éghajlat érzékelteti hatását, hiszen az előzőekben leírt óceáni éghajlat a nyugati határszáron, még a mediterrán hatás inkább Pécs környékén formálja az időjárást. Az erőteljesebb kontinentális hatás következménye, hogy a hőmérséklet éves közepes ingása eléri a 23-24 °C-ot, tehát a tél hidegebb, a nyár melegebb például a nyugaton, a határ közelében lévő területekhez képest. Térségünkben az éves középhőmérséklet az ország egészéhez hasonlóan – nem jellemző nagy területi különbség országon belül - 10-11 °C. A globálsugárzás éves összege hazánk északkeleti részén, így városunk térségében is – a hazai viszonyokat tekintve – alacsonynak mondható, kevesebb, mint 4300MJ/m². Az éves napfénytartam az előző paramétert követve szintén kevesebb, éves szinten 1900-1950 óra. Uralkodó szélirány az északkeleti.

Térségünkben a csapadék éves mennyisége 550-600 mm, azonban egyre gyakrabban mutatkoznak éves szinten is szélsőségek. A tavaszi-nyári hónapokban kialakuló intenzív felhőszakadások, erős széllel és villámtevékenységgel járó zivatarok előfordulási valószínűsége is évről-évre nagyobb. A legtöbb csapadék május-június között esik, amely a párányomás maximumával és a fokozódó Medárd nap környéki ciklontevékenységgel magyarázható.

5. Vízrajzi jellemzők

A Zempléni-hegység vízrajza a rögdarabos szerkezetből adódóan, rendkívül változatos. A hegységet a Hernád és a Bodrog folyó határolja. Városunk legjelentősebb vízfolyása a Bodrog folyó, mely Szlovákiában ered az Ondava, Latorca, Laborc, Ung és Tapoly folyók összefolyásával (*1. ábra*). Hazai szakaszának hossza 51,1 km, Tokajnál torkollik a Tiszába. Mellékvizei a Zemplén keleti oldalán lefutó patakok: a Tolcsva, Bózsva

és Ronyva. Sárospatak területe a Tisza vízgyűjtőjéhez tartozik, melynek két jelentős vízfolyása a Bodrog és a Tisza.

A térség forrásokban és felszíni vízfolyásokban gazdag, de vízhozamuk ingadozó. A Tisza, Bodrog és Hernád folyók alkalmas terepei a vízi turizmusnak, vízparti üdülésnek, de ki kell emelni a termálfürdőzés lehetőségét a hegység lábánál előtörő langyos és meleg vizű forrásoknak köszönhetően, melyek gyógyhatással is bírnak, ennek kiváló példája a sárospataki Végardó Fürdő. Sajátos idegenforgalmi látványosság a sárospataki Megyer-hegyi tengerszem, mely a malomkőbányászatnak köszönheti létét. Mára a hajdani malomkőbánya és a természet lenyűgözően harmonikus egységet alkot.

A Bodrogtörzs vízrendszerének jellege egyedi, a területen, az 1800-as évek közepétől, a 20. század végéig lezajlott jelentős vízrendezésnek köszönhetően. A területen számos lefűződött morotva és holtág kíséri a Bodrogot, a mentett oldalt behálózzák – a mára jelentősen elhanyagolt – csatornák, vízelvezető árkok.

1. ábra: Bodrog folyó

6. Sárospatak gazdasági állapota

Sárospatak Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település, város rangú, kistérségi központ. Központi szerepének köszönhetően 2013. január 1-től járási központként funkcionál, a sárospataki kistérséghez 16 település tartozik.

Már az őskorban is lakott hely volt, a középkorban fontos kereskedelmi állomásként működött. Napjainkra hangulatos, történelmi jellege miatt kiváló turistacélpont. A város és vonzáskörzetében a gazdaság súlypontját a szőlő és bortermelés, valamint a turizmus jelenti.

A mezőgazdaság aránya viszonylag magas, ám az ágazat eltartó képessége folyamatosan csökken. A jellemző vállalkozási forma a kisvállalkozói kategória. A mezőgazdasági övezetbe legfőképp szántóföldi művelésű, árutermelő hasznosítású területek tartoznak. A sárospataki vállalkozások körülbelül 6%-a tevékenykedik az agrárszektorban, amelyek túlnyomó többsége egyéni vállalkozás.

A városban két területen koncentrálódik a legtöbb ipari szereplő; az egyik az Újtelep és Ipartelep nevű városrészen, amely a 37-es főút és a vasút között helyezkedik el, a másik pedig Kispatakon található. Ipari övezethez tartozik még a volt Csepel Művek területe is.

Kereskedelem:

2024-ben 13 db új üzlet létesült. Ezek között különböző üzletek, zöldség-gyümölcs, virág árusítás, kereskedelmi egységek tekintetében büfé, kávéház bár, étterem nyitotta meg kapuit.

A kereskedelmi tevékenységek tekintetében meg kell említeni, hogy a város több pontján csomagátvételi automata került telepítésre, melyek az ország legismertebb futárszolgálatot ellátó cégek képviselői (GLS, FoxPost).

Az éven 4 új ipari üzem létesült (Patak Autó Kft.-gépjárműjavítás, karbantartás; DLW-fémszerkezet gyártás; Szilva József- lábbeligyártás; Kekes Tibor Attila - egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása). Amelyben a fémmegmunkálás, gépjárműjavítás-, karbantartás, nyomdai tevékenység, raktározás, csomagolás, épület asztalos ipari termékek gyártása, bútorgyártás, parketta gyártás, kerámia gyártás, fűrészáru gyártás, textiláru gyártás, kőmegmunkálás, munkaruházat gyártás tevékenységek kapnak helyet.

Sárospatak gazdasági életében jelentős tényező a turizmus. 2024-ben 15 db új szálláshely létesült.

7. Demográfiai jellemzők

Sárospatak népessége az utóbbi években folyamatosan csökken, amely a negatív vándorlási egyenlegnek köszönhető, ami térségi, illetve vármegyei szinten is egyaránt jelen van.

A Magyar Államkincstár minden évben megküldi önkormányzatunk részére az adott év január 1. napján általuk nyilvántartott népességszámot (1. táblázat).

1. táblázat: Sárospatak népességszáma
(forrás: Magyar Államkincstár)

Év	Népesség száma január 1-jén (fő)
2015	12676
2016	12578
2017	12475
2018	12375
2019	12304
2020	12164
2021	11962
2022	11717
2023	11510
2024	11357

A népszámlálás olyan adatgyűjtés, amely egy adott országban a népesség létszámának megállapítását, és a népesség egyedeire vonatkozó adatok gyűjtését jelenti. Célja az összegyűjtött adatok hasznosítása a közigazgatási és gazdasági tervezés, valamint a tudományos kutatás során.

Magyarországon tízévente tartanak népszámlálást, amit a Központi Statisztikai Hivatal végez. Az első népszámlálás 1870-ben volt. A 2011. évet követően a következő népszámlálás időpontját 2021. évre tűzték ki. A Covid 19 járványra való tekintettel nem került elvégzésre, így 2022. október 1.-vel kezdődött az önkitöltés időszaka. A népszámlálás befejezése 2022. november 28-án volt.

A népesség idősödésének egyik gyakori mérőszáma az öregedési index, amely egyidejűleg a jövőbeni tendenciákat vetíti előre. Az öregedési index a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősök (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja. Ha nagyobb, mint 100, akkor az időskorú népesség száma meghaladja a gyermekkorú népességét. Öregedési index 2023-ban országosan 141,5%, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében 119,4 % volt.

8. Közlekedés

Sárospatak Miskolc irányából a 37-es számú főúton közelíthető meg, a főútra jellemző a nagy személyautó, és kamionforgalom. A burkolt közutak aránya megközelíti a 75%-ot. A településen található utak állapotát, minőségét az önkormányzat folyamatosan javítja.

A Tiszán való átkelésre Kenézlőtől délre, Balsa településen van lehetőség autós kompátkelő segítségével, illetve a Cigándnál lévő Tisza-híd segítségével. A Bodrog esetében Sárospatakon, illetve Felsőberekci településen van lehetőség hídon való átkelésre. A tiszalöki duzzasztásnak köszönhetően a Bodrog is hajózhatóvá vált, túlnyomórészt a nyári időszakban történik személyszállítás.

A vasúti fővonal párhuzamosan fut a 37. számú főúttal. A MÁV Zrt. az elmúlt években vasúti pályaszakasz felújítási és villamosítási munkálatokat kezdett a Mezőzombor – Sátorajaujhely vasúti szakaszon, mely munkálatok sikeresen befejeződtek.

A felújítás során Sárospatak térségében megerősítésre került a teljes pályaszerkezet alépítményrendszere, a régi vágánypárok helyett újak kerültek lefektetésre, kiépült a felsővezeték hálózat, felújításra kerültek az Esze Tamás utcai, Wesselényi úti, Kazinczy úti, Széchenyi utcai, valamint a Sárospatak – Sátorajaujhely közötti külterületi, de még Sárospatak közigazgatási területén található közúti-vasúti átjárók, ezen túl új aszfaltburkolatot kapott a Széchenyi utcai átjárótól a 37. sz. főútig vezető útszakasz is. A teljes vonalon villamos árammal működtetett vasúti kocsik közlekednek. Ezen túl felújításra került nemcsak a sárospataki, hanem az érintett szakasz összes megállóhelye is, a modern, digitális eszközök beépítése mellett az olyan megállók is kaptak fedett, várakozásra alkalmas beállót, ahol eddig ez nem volt megoldott.

Helyi autóbusz járat Végardó és Bodroghalász között közlekedik, és ezen felül helyközi járatok állnak rendelkezésre, mellyel a vonzáskörzethez tartozó települések elérhetőek.

Sárospatakon 3 ha területű füves repülőtér található kifutópályával és hangárral. Jelenleg sportrepülők használják, menetrendszerű közlekedés nem üzemel.

TOP pályázat keretén belül fenntartható közlekedésfejlesztés valósult meg, mely során 825 méter hosszú kerékpársáv, kerékpártárolók és akadálymentes gyalogos járda került kialakításra, valamint forgalomcsökkentő célú úttalakítás is végbement Végardó településrészén.

Tekintettel arra, hogy Sárospatak közigazgatási területének jelentős része külterület, illetve zártkert, ezért Sárospatak Város Önkormányzata a lehetőségekhez képest igyekszik ezen külterületi és zártkerti utakat karbantartani.

A fent említett utak föld-, és/vagy zúzottkővel borítottak, amelyek az autó-, illetve mezőgazdasági gépjárművek által nagy igénybevételnek vannak kitéve. Ennek eredményeként egy éven több alkalommal szükséges ezen utak fenntartási munkálatainak elvégzése, amelynek keretén belül gréderezés, zúzott kő pótlása és tömörítése szükséges.

Elmondható, hogy a településen növekszik a személygépkocsik száma, különösképpen a hibrid, illetve elektromos gépjárműveké.

A város területén kiépítésre került 4 db töltőállomás, a Comenius utcán, a Szabó Gyula utcán, a Hild téren, és a Herceg utcán.

2024-es útfelújításokra vonatkozó adatokat lásd. a 21. fejezetnél.

9. Sárospatak Város Klímastratégiája

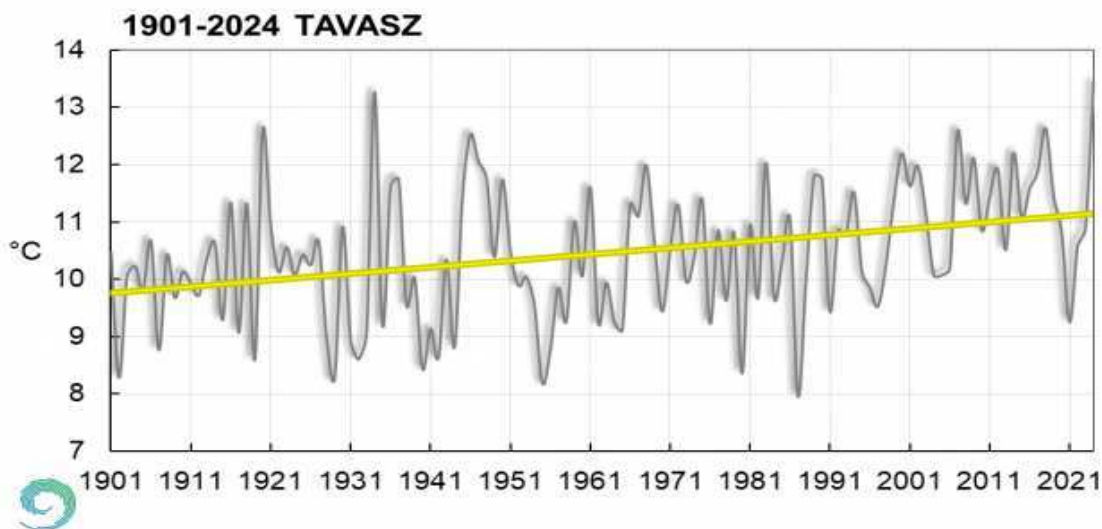
Napjainkban mindenki számára nyilvánvaló, tudományosan elismert tény, hogy az emberiség egyik legnagyobb megoldandó kihívása a klímaváltozás.

Legfontosabb globális környezeti változások:

- szélsőséges időjárási események gyakorisága és intenzitása nő,
- eltolódások az egyes éghajlati övekben,
- tengervízszintjének emelkedése,
- kiszámíthatatlanság a csapadékeloszlásban,
- aszályok, árvizek,
- sarki jég olvadása,
- jelentős kihalási hullám a bioszférában.

Hazánkban és sajnos világviszonylatban is sokan gondolják azt, hogy a klímaváltozás nem létezik. Érveik között szerepel, hogy előfordulnak az átlaghoz képest hidegebb telek vagy éppen a nyarak időjárására mondható ez el. Ezen érvek pont, hogy a klímaváltozás létezését erősíti, hiszen egyre inkább a szélsőségek jellemzőek bolygónk időjárására.

Ahogy a 2023/2024-es tél, úgy 2024 tavasza is a legmelegebb volt az 1901 óta íródó éghajlati adatsorban. Az évszak középhőmérséklete országos átlagban több, mint két fokkal meghaladta az 1991–2020-as éghajlati normált, mindhárom hónap melegebb volt a megszokottnál.

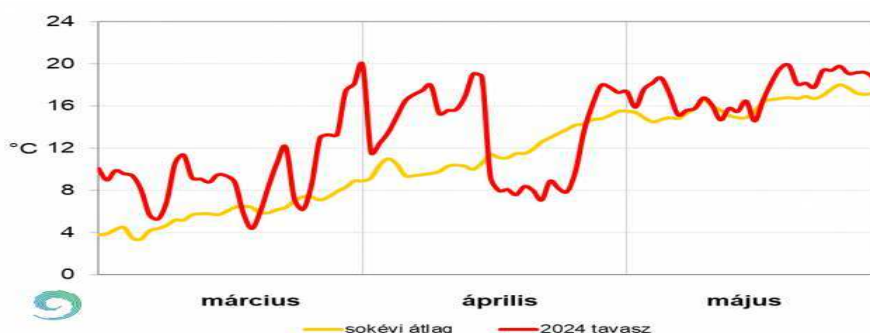

2. ábra

Az országos tavaszi középhőmérsékletek 1901 és 2024 között (interpolált adatok alapján)

A tavaszi középhőmérséklet idősora 1901 óta a lineáris trendbecslés alapján melegedő tendenciát mutat (2. ábra). Az évszakos középhőmérséklet országos átlagának változása 1901 – 2024 között $+1,39\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ez az előző négy tavaszon (2020 és 2023 között) nem volt érzékelhető, mivel azok hűvösebbek voltak a sokéves átlagnál. 2024 tavasza a legmelegebb 1901 óta.

Országos átlagban 130 mm volt a tavaszi csapadékösszeg, ez 7%-kal marad el az 1991-2020-as sokéves normáltól. Hazánk legnagyobb részén a lehullott csapadék mennyisége 2024-ben kevesebb volt, mint a sokéves érték. Általában a megszokott mennyiség 60-80%-a érkezett, de a legszárazabb tájakon mindössze a sokéves átlag 40-60%-a hullott.

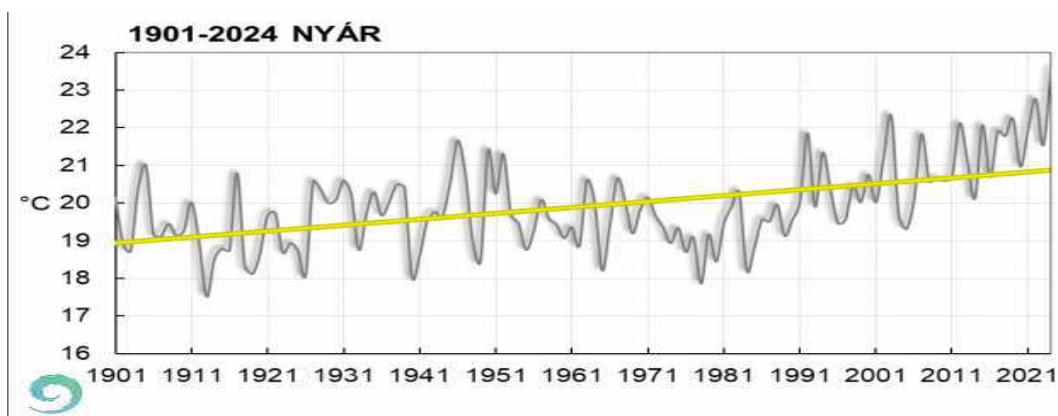

3. ábra

A 2024-es tavasz napi középhőmérsékleteinek eltérése a sokévi (1981-2010-es) átlagtól ($^{\circ}\text{C}$)

A 3. ábrán a 2024-es tavasz napi középhőmérsékleteit és a sokéves átlag értékeit láthatjuk. Az évszak 92 napjából 74 napon a normálnál magasabbak voltak a napi átlaghőmérsékletek. Ez legtöbbször egybefüggő meleg napokat jelentett, amiket csak 1-2 hűvösebb nap szakított meg. Kivételt képez az április közepén kezdődő, 12 napos időszak. Ekkor egy hidegfront hatására hirtelen lehűlés történt, a napi középhőmérsékletek 7-10 °C közt alakultak.

A 2024-es nyár középhőmérséklete 2,7 °C-kal haladta meg az 1991-2020-as éghajlati normált, és ezzel a legmelegebb nyár lett 1901 óta (4. ábra). Az évszak középhőmérséklete országos átlagban 23,5 °C. A jelentkező tartós hőhullámok következtében mindhárom hónap melegebb volt a megszokottnál. A csapadék évszakai mennyisége országosan és helyi szinten is jelentősen elmaradt a sokéves átlagtól. A megszokottnál csapadékosabban indult a nyár, júniusban az országos összeg még meghaladta a sokéves átlagot, de két rendkívül száraz hónap követte.

4. ábra

Az országos nyári középhőmérsékletek 1901 és 2024 között (interpolált adatok alapján)

A klímaváltozás bizony hazánkat is érinti. Legnagyobb veszélyforrást a szélsőségesen nagy melegek, illetve a szélsőséges mennyiségű és intenzitású csapadéktevékenységek jelentenek, melyeket gyakran kísér rekord erősségű szél is.

Az egyre melegebb nyarak azon túl, hogy a mezőgazdaságban és infrastruktúrában is tudnak kárt okozni, az emberi szervezet számára is igen megterhelőek. Ha csak az utóbbi 20 évet nézzük Európában és hazánkban is egyre gyakoribbak a nyári hőhullámok, melyek különösen veszélyesek az idős lakosságra, a gyerekekre, a szív- és érrendszeri betegségben szenvedőkre nézve. Számtalan külföldi és hazai tanulmány leírja az összefüggést a hőhullámok és a mortalitás között, egy-egy forró nyári időszak alatt lényegesen többen halnak meg hazánkban, mint egy átlagos hőmérsékletű nyári időszakban.

Az előzőekben leírtak csak elenyésző szeletei a klímaváltozás összetett jelenségének, de ezekből is mindenki számára egyértelművé kell válnia, hogy a klímaváltozás problémájával foglalkozni kell, és bizony helyi szinten is fontos a klímatudatosság.

Sárospatak Város Képviselő-testülete a 135/2020. (X.30.) határozatában elfogadta Sárospatak Város Klímastratégiáját. A Stratégia a „Helyi klímastratégiák kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás” című pályázat keretein belül készült el.

Szükséges leszögezni, hogy a klímaváltozás maga egy természetes folyamat, hiszen jelenleg is két eljegesedés közötti, ún. interglaciális időszakban vagyunk, a Föld átlaghőmérsékletének emelkedése jellemzi. Azonban a jelenlegi emelkedés mértéke közel sem természetes! Az antropogén klímaváltozás létrejöttéért elsősorban az üvegházhatású gázokat teszik felelőssé, melyek közül a legjelentősebbek a vízgőz, szén-dioxid, metán, dinitrogén-oxid és ózon.

A klímaváltozás mérséklése globális szintű összefogással érhető el, a kedvezőtlen hatásokra való felkészülés pedig területi szinten valósítható meg a leghatékonyabban. A helyben jelentkező hatások megismerése és lehetőség szerinti kiküszöbölése a legeredményesebben települési szinten valósítható meg.

Sárospatak klímastratégiája rövid és hosszú távú célokat fogalmaz meg az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével kapcsolatban, kiemelt figyelmet fordítva a szén-dioxidra. 2030-ra 5%-os csökkenést, 2050-re 15%-os csökkenést határoz meg a 2017-es referenciaévhez viszonyítva.

Sárospatakon a jövőben kiemelten fontos lesz az árvíz-belvíz elleni védekezés, a villámárvíz hatásainak kivédése, a természeti értékek védelme.

A klímastratégia kidolgozása mellett a pályázatban szerepel egy lakossági szemléletformáló kampány is.

A kampány tartalma:

- **oktatási programsorozat általános iskolák számára** → célja a fiataalkori oktatás és szemléletformálás, magasabb ökológiai műveltség kialakítása,
- **települési figyelemfelhívó akciók** → klímasátor felállítása nagyobb rendezvényeken, ahol a lakosság informálódhat a klímaváltozás hatásairól, valamint a gyerekek részt vehetnek ismeretterjesztő játékokban,
- **helyi szereplők szemléletformálása** → tájékoztató előadás a projektben érintett intézmények munkavállalói számára,

- **tanulmányi versenyek** → ajándékok a környezetvédelem és klímavédelem témakörében,
- **médiakampányok** → helyi újságban, közösségi médiában történő megjelenés,
- **ismeretterjesztő kiadványok** → tájékoztató füzetek készítése,
- **tanulmányi kirándulások** → helyi szennyvíztisztító telep látogatása, vezetett túra a Long-erdő területén.

Napenergia Plusz Programról

2023. október 5-én jelent meg a Magyar Közlönyben a Kormány 1431/2023. (X. 5.) Korm. határozata a Napenergia Plusz Programról, amely 2024 februárjától ingatlanonként 5 millió forint vissza nem térítendő támogatást kínált napelemek és energiatároló egyidejű beszerzéséhez. Az élénk érdeklődésre tekintettel az Energiaügyi Minisztérium 30 milliárd forinttal, 75,8 milliárd forintról 105,8 milliárd forintra emelte meg a program keretösszegét. A megemelt keretösszeg az átlagosan 4,1 millió forintos támogatási igénnyel számolva több mint 25 ezer modern napelemes rendszer létesítését segítheti.

A fejlesztések fokozzák a háztartások önellátási képességét, mérséklik rezsikiadásait. A megtermelt zöldenergia eltárolása és helyi felhasználása csökkenti a villamosenergia-hálózat terhelését. A program megerősíti Magyarország energiaszuverenitását és a hazai ellátás biztonságát.

A családok számára a napelemes pályázat mellett egyéb támogatási formák is elérhetőek, melyek segítenek otthonuk korszerűsítésében és a rezsijük csökkentésében, ezek közé tartozik az Otthonteremtési támogatás és az Otthonfelújítási támogatás.

Lakossági LED csere program

A sárospataki lakosok energiahatékonyságának növelése érdekében Sárospatak Város Önkormányzata és a CYEB Energiamegoldások Kft. közösen lakossági LED csere programot bonyolított le 2024 évben. A programba 120 sárospataki család vállalta, hogy a hagyományos izzóit az ingyenesen kapott LED fényforrásokra lecseréli és azokat üzemelteti.

A LED fényforrások használata jelentős csökkenést jelent a villanyszámlában, és akár 10 éves élettartamának köszönhetően használója sokkal kevesebb hulladékot termel, mint az, aki hagyományos izzóval világít

Napelemes közvilágítás kialakítása

A napelemes kandeláber az elektromos hálózattól független, teljesen automatikus működésű világítóeszköz, mely a napfény energiáját elektromos árammá alakítja, és egy nagy kapacitású solar akkumulátorban elraktározza. Sötétedés után, a beépített alkonyatkapcsoló bekapcsolja a LED fényforrást, ezzel biztosítva a terület zavartalan megvilágítását az év bármely szakaszában. Jellemzői: hosszú élettartam, megbízhatóság, üzembiztonság, egyszerűség, könnyű szerelhetőség.

Napelemes közvilágítási berendezések az előírt megvilágítási szintet messzemenően teljesítik, a legszigorúbb előírásoknak is megfelelnek, abszolút környezetbarát technológiát alkalmaznak, a környezetet semmilyen mértékben nem károsítják. Javítási, csere- és karbantartási igényük jellemzően nincs.

Napelemes közvilágítási rendszer a Vak Bottyán utca egy szakaszán, a Hild téren, valamint a 37-es főút sárospataki leágazásánál, Dorkón, az Árok utcán, a Téglagyári utcán, a Szabó Endre utca egy szakaszán és a Sólyapályán került kialakításra.

10. Levegőtisztaság-védelem

A légszennyezettség mérését és értékelését hazánkban az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat végzi. Településünk nem rendelkezik légszennyezettséget mérő állomással.

Településünk levegőminőségét az emberi tevékenységen túl a fekvése és a klimatikus viszonyok határozzák meg. Ipari légszennyezés nem jellemző Sárospatakon, a mezőgazdasági defláció, a terményszárító-és tisztító berendezésekből kiáramló por időszakosan kisebb terhelést jelenthet környezetünkre.

Légszennyezők:

Ózon: ebben az esetben az úgynevezett troposzférikus ózonra kell gondolni, mely élettani hatása kifejezetten káros. Másodlagos szennyezőnek tekinthető, hiszen más légszennyezők átalakulásával jön létre. Elsődleges forrásai a gépkocsik, fűtés és tüzelés. Egészségügyi hatásai közé tartozik a légzőszervek nyálkahártyájának irritálása, súlyosbítja a hörghurutot, asztmát, pollenallergiát.

Nitrogén-oxidok: a levegőben lévő különböző nitrogénvegyületek nagyobb része természetes úton keletkezik, antropogén eredetű forrásai az üzemanyag elégetése, tüzelés, égetés, hőerőművek és a vegyipar.

Kén-dioxid: színtelen, mérgező gáz, mely a légszennyezők között a legveszélyesebb, vízzel érintkezve kénsavvá alakul. Természetes forrásai mellett a szén és olaj égetése a legjelentősebb.

Szálló por (PM10): a legnagyobb problémát a PM10 részecskeszennyezettség okozza, országosan a 10 mikronnál kisebb átmérőjű részecskék értékei nagyobb területen is átlépik az egészségügyi határértéket.

Forrása a közlekedés, elsősorban a dízel gépjárművek, emellett egyre nagyobb mértékben a lakossági szilárd tüzelés.

A nyári hónapok kivételével jelentősebb légszennyező forrásnak tekinthető a szilárd tüzelésből, illetve a kerti hulladék elégetéséből származó füst. Az utóbbi tevékenységet városunk szabályozza *Az avar és kerti hulladék égetésének helyi szabályairól szóló 18/2015. (VI. 01.) önkormányzati rendelet* alapján.

E szabályozás célja elsősorban az élet-és értékvédelem volt. Sokan nincsenek tisztában azzal, hogy a kerti hulladék, illetve avar égetésével számos, az emberi egészségre igen ártalmas anyag kerül a levegőbe, ebből adódóan 2021. január 1. napjától törölni szeretnék volna azt a rendelkezést, amely alapján az önkormányzatok rendeletben szabályozhatják az avarégetést, így általánossá vált volna a levegő védelméről szóló kormányrendelet szerinti tilalom az egész országban, miszerint a „hulladék nyílt téri (...) égetése (...) tilos”. A módosítás célja a levegő minőségének javítása, ezáltal a lakosság egészségének védelme. Az indoklásban emlékeztetnek arra, hogy a levegő nem megfelelő minősége miatt uniós kötelezettségi eljárás van folyamatban Magyarország ellen. A levegőminőség alakulásában pedig a lakossági fűtés mellett kiemelt szerepe van az avar és a kerti hulladék égetésének. A rendelkezés törlésére a koronavírus-járvány miatt kihirdetett veszélyhelyzeti időszakban nem került sor. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 2021. decemberi módosítása értelmében **az égetés önkormányzati hatáskörben marad a koronavírus miatti veszélyhelyzet után is.** A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. § (4) bekezdése a következő b) ponttal egészül ki: (A települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik:) „a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása,”

306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet a levegő védelméről 27. §-a szerint lábon álló növényzet, tarló és növénytermesztéssel összefüggésben keletkezett hulladék nyílt téri égetése tilos, hozzá kell tenni, hogy a kertben keletkezett zöldhulladék nem esik ebbe a kategóriába.

Alternatívát jelent az avar és kerti hulladék elégetésére, hogy a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. a téli időszak kivételével egész évben biztosítja a zöldhulladék

elszállítását. Tapasztalataink szerint ezzel a lehetőséggel egyre többen élnek, mely pozitívum, hiszen a zöldhulladék elégetésével a levegőbe kerülő káros anyagok mennyiségének növekedése helyett a hulladékgazdálkodással foglalkozó szakemberek szakszerű körülmények között komposztálják az összegyűjtött zöldhulladékot, ami idővel újra felhasználható termékként jelenik meg. Ezen túl a fa, szén és egyéb, el nem tüzelhető hulladékkal való fűtés következtében téli, anticiklonális időjárási helyzetben a fent említett légszennyezők mennyisége megközelítheti az egészségügyi határértéket.

11. Vízávédelem

A vizek minőségi állapotának, valamint a vízkészletek stratégiai célú megőrzésének, az emberi fogyasztás és az ipari-, mezőgazdasági termelés számára történő alkalmas állapotban tartásának feladata mindannyiunk fontos érdeke. A felszíni és felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme elsősorban a vízügyi hatóság hatáskörébe tartozik, természetesen az önkormányzatnak is vannak feladatai.

A vízvédelmi tevékenység három elemet foglal magába:

- vízvédelmi munka megalapozása, mely a vízminőség rendszeres vizsgálatát, értékelését és minősítését jelenti,
- megfelelő vízminőség eléréséhez szükséges beavatkozások,
- rendkívüli vízszennyezések elleni védekezés, vízminőségi kárelhárítás.

Abban az esetben, ha a vizek valamilyen előre nem látható esemény miatt rendkívüli mértékben elszennyeződnek vagy elszennyeződhetnek és ennek következtében a vízellátás, illetve az egyéb vízhasznosítás a lakosság egészségét, életét, a gazdaságot és a környezetet súlyosan és közvetlenül veszélyezteti, a károk megelőzése, elhárítása és mérséklése minden érintett kötelessége. Az elmúlt években településünk területén rendkívüli vízminőség védelmi beavatkozásra nem került sor.

A felszín alatti vizek igen sérülékenyek. A talajvíz 1-4 méter mélységben található. A talajvíz minőségét gyakran rontják a mezőgazdasági tevékenységből, a nem megfelelően működő csatornahasználatból, illetve az illegális személtlerakó helyek működéséből fakadó hatások. Az árvízkárok kihatnak a talajvízre is, ebben az esetben megnő a talajba bemosódott szennyezőanyagok mennyisége.

Vízvédelmi szempontból jelentős értéket képvisel a Végardó Strandfürdőt ellátó gyógyvíz bázis.

Az ehhez kiépített Vé-3 és Vé-4 jelű termálkutak vízbázisa a felszín alatt mintegy 280-300 m mélységben helyezkednek el. A végardói melegvíz feltehetően a földtani szerkezetet két oldalról kísérő, nagykiterjedésű andezit területen leszivároghatva a Zempléni-hegység felől érkezik és széles kiterjedésű. A Végardónál található tektonikus hévízvonalat már 1959-ben kimérték az Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet munkatársai. Végardón az első hévizes fúrás 1960-ban mélyült. A Végardó Fürdő biztonságos vízellátása érdekében hidrogeológiai védőidom meghatározás történt. A Borsod- Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 35500/2420-16/2020 határozatában jelölte ki a Sárospatak-Végardó fürdő termálvízellátását biztosító kutak védőidom és védőterület rendszerét.

PET kupa

2024. augusztus 24 - szeptember 1. között immáron ötödik alkalommal került megrendezésre a Bodrogi PET kupa, és a tizenkettedik alkalommal a Tiszai PET Kupa, amit idén a bodrogi és a felső-tiszai (hagyományosan több mint 1 hetes) versenyt szervező PET Kupa Egyesület összevont. A PET kalózok a Bodrogon indultak és a Tiszán folytatták a munkát. A táv: Sárospatak-Tiszalök (tokaji pihenőnappal). A bodrogi szakaszon ugyanannyi hulladékot gyűjtöttek össze a lelkes csapatok és önkéntesek, mint 2023-ban (több mint 11 tonnát). A Bodrogzug vadregényes járatlan ártere remek csapda az úszó műanyagoknak, így a Bodrog folyó árterének szennyezettsége kimagaslik a Tisza vízgyűjtőjének magyarországi folyói közül. A PET Kupa szakértői és önkéntesei rendszeresen monitorozzák a Bodrog mindkét partját, ezért pontosan tudják, hogy az árterben nagy mennyiségű hulladék rejtőzik a sűrű aljnövényzet alatt. Összesen több mint 4100 zsákot töltöttek meg, 17,5 tonna műanyagot távolítottak el a két folyóból.

A hulladékot az önkéntesek és a csapattagok gondosan szétválogatták, szelektálták. A szelektálást követően, hazai hulladékfeldolgozó cégeknek köszönhetően ennek megközelítőleg a **65%-a újrahasznosításra kerül**, ezáltal benne marad a zárt anyagkörforgásban.

5. ábra
Egy átlagos zsákmány a Bodrogi PET Kupa versenyén

12. Zaj- és rezgésvédelem

Zajvédelem szempontjából a városban jelentős környezeti terhelő nincsen, a lakossági panaszbejelentés nem számottevő. A két jelentősebb ipari övezetbe települt üzemek zajvédelmi szempontból gyakorlatilag problémamentesek. A várost a 37. számú fő közlekedési út elkerüli, így a főútvonalon történő közlekedésből származó zajterhelés nem zavarja a város lakosságát. Azonban zajvédelmi szempontból kedvezőtlen adottságú az a helyzet, hogy a Bodrogek irányába áramló közúti forgalom a városon keresztül, a Bodrog-hídon bonyolódik le.

13. Települési és épített környezeti állapot

Az Országgyűlés 2023. december 12-én elfogadta **a magyar építészetéről** szóló **2023. évi C. törvényt, amellyel négy jogszabályt** - a mérnöki és építésszamaráról, az épített környezetről, a településképi védelméről és a kulturális örökség védelméről szóló törvényeket- **vontak össze**. Célja a polgári jó ízlés elősegítése, az építészeti örökség és zöldfelületek megőrzése, a településképi értékek megóvása és a takarékos területgazdálkodás előmozdítása.

A Képviselő-testület a 2017. évi áprilisi ülésén fogadta el a Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló **10/2017. (IV. 28.)**

önkormányzati rendeletet, illetve településrendezési tervet, melynek módosításáról a 2017. szeptemberi ülésén döntött.

Az épített környezet alakításának szabályait is tartalmazó Településképi Arculati Kézikönyvvel foglalkozó, a Településképi Védelméről szóló 25/2017. évi önkormányzati rendeletet a Képviselő- testület 2017. december 18. napján elfogadta. A településképi arculati kézikönyv **adott magyarországi települést bemutatni szolgáló kiadvány**. A településképi arculati kézikönyvek feladata a magyarországi települések sajátos, egyedi arcának és védendő értékeinek a bemutatása. Az Arculati Kézikönyv pontosan leszabályozza többek között, hogy egy adott városrészben, vagy akár utcában egy ingatlan építése, felújítása során milyen külső jegyeket lehet csak alkalmazni, vagy milyen lehet az ingatlan elhelyezkedése, formája.

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) határozza meg azokat az előírásokat, amelyek alapján az építmények tervezése, engedélyezése zajlik.

2025. január 1-jétől azonban leváltja a TÉKA, a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló új kormányrendelet.

A társadalmi egyeztetésre bocsátott szöveg az OTÉK szerkezetét követi, de több előírás tekintetében lényeges változásokra kell felkészülnie a tervezőknek, építtetőknak.

2022-ben sikeresen pályáztunk a Teleki László Alapítvány által kiírt Nép Építészeti Programra, a Kispataki Tájház (3950, Sáropatak Gárdonyi u. 11.) felújítási munkáinak tervezésére. Ennek eredményeként a tervek elkészültek, majd 2024. augusztus 16-án megjelent az épületfelújításra elérhető támogatási kiírás. A támogatást igényelheti olyan magánszemély vagy szervezet, akinek, amelynek népi építészeti értéket képviselő, országosan vagy helyileg védett épület van a birtokában. Tájházak esetében a támogatás összege kérelmenként minimum 500 ezer, maximum 20 millió Ft, a támogatás mértéke a tevékenység megvalósítása során felmerülő összköltség legfeljebb 80%-a. A pályázatot benyújtottuk, befogadásra került, szakmai bírálata folyamatban van, melynek eredményéről a későbbiekben kapunk tájékoztatást. A fizikai megvalósítási időszak: 2025. március 1.–2025. szeptember 29.

14. Települési szilárd kommunális hulladékkezelés

Az előző évekhez képest változás következett be a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás területén. A Magyar Állam 2023 nyarán bejelentette, hogy a MOL Nyrt. nyerte a hulladékkoncessziós pályázatot. Ennek értelmében 2023. július 1-jétől kezdve, 35 évig a MOL lesz a felelős az évi mintegy 5 millió tonna magyarországi települési szilárdhulladék

gyűjtéséért és kezeléséért. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység keretében végzett feladatok ellátására a MOL Nyrt. (mint Koncesszor) létrehozta leányvállalatát a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.-t. (Koncessziós Társaság)

A MOL többek között azt vállalta, hogy a következő 10 évben mintegy 185 milliárd forint értékben hajt végre beruházásokat, és öt év alatt felépít egy új, évente minimum 100 000 tonna települési szilárd hulladék energetikai hasznosítására alkalmas létesítményt. A MOL vállalta, hogy 2040-ig a hazai települési hulladék jelenlegi, 32%-os újrahasznosítási aránya eléri a 65%-ot, a hulladéklerakókba kerülő hulladék arányát pedig 10 százalékra csökkenti a jelenlegi 50%-ról.

2024. januárjában tesztüzemként indult, majd nyáron hivatalosan is bevezetésre került hazánkban az italcsomagolások **palackvisszaváltási rendszere**, mely alapjaiban változtatja meg a magyarországi hulladékgazdálkodást. A MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. célkitűzése, hogy az alumíniumdobozok, az üveg-, valamint PET-palackok 90%-ban újrahasznosításra kerüljenek.

Az új rendszer bevezetésével, 3 év alatt a visszagyűjtési arány elérheti a 95%-ot is.

Maga a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási tevékenységet alvállalkozók bevonásával végzi, településünkön így a Zempléni Z.H.K. Hulladékkezelési Közszolgáltató Nonprofit Kft., mint alvállalkozó vesz részt a tevékenységben.

A közszolgáltató hulladékgazdálkodási tevékenysége:

- a települési hulladék közszolgáltató által rendszeresített hulladékgyűjtő edényben, vagy hulladékgyűjtő zsákban állandó járat szerinti gyűjtésére;
- az elkülönítetten gyűjtött hulladék erre a célra szolgáló gyűjtőedényben, vagy gyűjtőzsákban állandó járat szerinti, és hulladékgyűjtő szigetről történő gyűjtésére;
- a zöldhulladék erre a célra szolgáló gyűjtőedényben, vagy gyűjtőzsákban történő gyűjtésére;
- a háztartási üveghulladék az erre a célra rendszeresített gyűjtőzsákban történő házhoz menő rendszerű gyűjtésére, mely január 1-vel megszűnik;
- a lomhulladék évente két alkalommal, egyedi házhoz menő – lakossági fogyasztó által történő megrendelés alapján – rendszerben történő gyűjtésére;
- a veszélyes és nem veszélyes, települési hulladék, zöldhulladék és elkülönítetten gyűjtött hulladéktól eltérő hulladék hulladékgyűjtő udvarban történő átvételére;
- átrakóállomás és hulladékudvar üzemeltetésére;
- települési hulladék, elkülönítetten gyűjtött hulladék, zöldhulladék, lomhulladék, veszélyes és nem veszélyes, kommunális és elkülönítetten gyűjtött hulladéktól eltérő hulladék hulladékgazdálkodási létesítménybe történő szállítására;

- települési hulladék, elkülönítetten gyűjtött hulladék, zöldhulladék, lomhulladék kezelésére, előkezelésére, ártalmatlanítás céljára történő átadására terjed ki.

Lomtalanítás

2018. január elsejétől évenkénti kettő alkalommal ingyenesen a lakók rendelhetik meg a lomtalanítási szolgáltatást, házhoz menő rendszerben.

A házhoz menő lomtalanítás lényege, hogy a lakos által írásban vagy online felületen jelzett lomtalanítási igényre a szolgáltatónak 30 napon belül kötelessége reagálni és egy meghatározott időpont kijelölésével a lomtalanítást elvégezni. A rendszer átalakulásának oka, hogy országos szinten, magasabb jogszabályi környezethez igazodva, egységesen kell a lomtalanítást elvégezni.

Sárospatak területén hulladékudvar került kialakításra. A BMH Nonprofit Kft. a hulladékudvar létesítésére vonatkozó feladatok ellátására az Abaúj-Zempléni Szilárdhulladék Gazdálkodási Önkormányzati Társulást jelölte ki. A társulás 2006 szeptemberében 85 abaúji és zempléni települési önkormányzat együttműködési szándékának kinyilvánításaként, a térség környezeti állapotának megőrzése, a korszerű hulladékgazdálkodás bevezetése céljával alakult meg Tokajban.

A Társulás korábban a hulladékudvar helyszínéül a Sárospataki Kommunális Szervezet Dózsa György utca 2. szám alatti telephelyét határozta meg, azonban a hulladékudvar a működését ezen a területen nem tudta megkezdeni. Sárospatak Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az *56/2020. (III.27) határozatában* döntött a *hulladékudvar új helyszínének kijelöléséről*, melyben az Önkormányzat tulajdonában lévő Sárospatak, belterület 3867/1. hrsz. számú „kivett vásártért” jelölte meg. A tervezési munkálatok 2020 októberében megkezdődtek. 2022. május 11. napjától, az Abaúj -Zempléni Szilárdhulladék Gazdálkodási Önkormányzati Társulás meghatalmazottja az eljárás szünetelését kérte, mely a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény szerinti veszélyhelyzet megszűnését követő naptól számított legfeljebb hat hónap időtartamra szünetel. 2022. május 31-én a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Építésügyi Osztálya építési engedélyt adott a 3950 Sárospatak, Dorkói út 3867/4 helyrajzi számú ingatlanon hulladékgyűjtő udvar porta épület kialakítására az alábbi kikötések mellett:

- „A betervezett – és beépítendő – építési termékek, építmény szerkezetek rendelkezzenek az azokra vonatkozóan előírt teljesítmények, ill. jellemzők teljesítését igazoló irattal, melyet a használatbavételi engedély kérelméhez csatolni kell.

- A kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló törvényben meghatározott esetben a használatbavételi engedély iránti kérelem, illetve bejelentés előterjesztéséig szén-monoxid érzékelő berendezés(ek) felszerelése meg kell, hogy történjen. A felszerelés tényét fotókkal és alaprajzon történő jelöléssel dokumentálni kell.
- Az építmények megvalósítása és rendeltetésszerű használata során biztosítani kell a helyiségek rendeltetésének megfelelő szellőzési lehetőséget.”

2023. július 27-től a Sárospataki hulladékudvar üzemeltetése megkezdődött.

A beszállítható hulladékok köre:

A háztartásban keletkező : toner, fáradt olaj, papír és karton, fa csomagolási hulladék, egyéb kevert csomagolási hulladék, üveg csomagolási hulladék, hajtógáz palackok, gumiabroncs, fékfolyadék, fagyálló, ólomakkumulátor, építési-bontási hulladék, vegyes papír, síküveg, textil, oldószerek, növényvédő szerek, fénycsövek, izzók, étolaj, sütőzsir, festékhulladék, elemek, akkumulátorok, kiselejtezett elektronikai és elektromos berendezések, napelemek, fa hulladék, műanyag és fém hulladék, biológiailag lebomló hulladék, lom hulladék.

A hulladékok elhelyezése díjtan.

A hulladékudvarban ingatlanonként:

- negyedévente 250 kg nem veszélyes hulladék,
- évente mindösszesen 100 kg veszélyes hulladék, hulladékfajtanként eltérő mennyiségben helyezhető el.
- a mennyiségi korlátozás alól kivételt képeznek az elkülönítetten gyűjtött csomagolási (papír, karton, PET palack és PE fólia, valamint üveg-, és fémhulladék), melyből korlátlan mennyiség adható át a hulladékudvarban.

15. Köztisztaság

Sárospatak Város közigazgatási területén, az előző évekhez hasonlóan, 2024-ban is folyamatos a hulladék illegális elhelyezésének felderítése és felszámolása. Több gócpont sikeresen felszámolásra került - mint például a Pipacs - Búzavirág utcán, Apróhomok területén, Alkotmány utcán, Viola utcán, Vak Bottyán utcán található lerakások - hála a város közterület-felügyelőjének, az önkormányzat munkatársainak, valamint a közreműködő társszervezetek segítségének.

A nagyobb elhelyezések mellett az tapasztalható, hogy a hulladékot elszórtan, kisebb mennyiségben helyezik el, általában a szelektív hulladékgyűjtők közvetlen környékén. Visszatérő problémát okozott a Comenius utcán található hulladékgyűjtő edények környékén lévő folyamatos szemét, melyet a Sárospataki Lakásszövetkezet segítségével sikeresen megszüntettünk. Folyamatos közterületi jelenléttel, a már megtisztított területek, lerakók visszatérő ellenőrzésével, új lerakók felderítésével próbálja önkormányzatunk a kialakult helyzetet javítani, a tisztaságot fenntartani.

Az illegális hulladéklerakók felszámolása érdekében a „Tisztítsuk meg az Országot!” projekt 2020. évben megvalósítandó I. ütemében szereplő támogatásra Sárospatak Város Önkormányzata is pályázott. A pályázat sikeres lezárását követően a település közigazgatási területén belül több illegális szemétkerakó helyet sikerült felszámolni.

A fent említett pályázati forrás keretében megtisztított területeket fenntartási kötelezettséget vállalva folyamatosan ellenőrizzük és szükség esetén tisztítjuk. Kameratechnikával felszerelésével nyomon követhetők azok, akik hulladékot helyeznek el illegálisan. Tiltó táblák kihelyezésével igyekszünk felhívni a figyelmet a környezet tisztaságának megővására.

16. Kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 44/C. § (1) bekezdése alapján Sárospatak Város közigazgatási területén 2002-től a szennyvízcsatornával el nem látott területek vonatkozásában megszerveztük a kötelező közzolgáltatást a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtésére, szállítására és ártalmatlanítására. A közzolgáltatást Sánta László egyéni vállalkozó végezte 2019. december 31-ig, azonban ő nem kívánta a továbbiakban ellátni a közzolgáltatási feladatot, így 2020. január 1. napjától az ÁD-CSE-WO Kft. végzi városunk közigazgatási területén a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtését és ártalmatlanítását. A helyi közzolgáltatásról alkotott, a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közzolgáltatásról szóló 21/2019 (XII.16) önkormányzati rendeletünk szabályozza a közzolgáltató, az önkormányzat és az érintett lakosság feladatait.

Sárospatak város túlnyomó része szennyvízelvezető hálózattal ellátott, az összesen 56 km hosszúságú rendszert vegyes anyagú (beton, AC és műanyag) csövek alkotják. A település egy részén azonban a lakossági szennyvizet jelenleg is udvari szikkasztó aknába gyűjtik, melyek folyamatosan szennyezik a talajt és a talajvizet. A környezetterhelési díjról szóló 2003. évi LXXXIX. törvény határozza meg, hogy az, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá és helyi vízgazdálkodási hatósági, illetve vízjogi engedélyezés

hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztározót is alkalmaz, talajterhelési díjat köteles fizetni a települési önkormányzatnál.

Településünkön az összes elvezetett szennyvíz mennyisége évről-évre változó, sokéves átlag alapján 600-615 ezer m³/év. A csak a háztartásokból elvezetett szennyvíz mennyisége csökkenő tendenciát mutat, még a 2000-es években átlagosan 350 ezer m³/év volt, addig az utóbbi években 270-290 ezer m³/év.

A KEOP-7.1.0/11-2013-0030 azonosító számú „Sárospatak város szennyvízelvezetésének- és tisztításának bővítése, korszerűsítése” című projekt, a „Derogációs víziközmű projektek előkészítése” című pályázati kiírásra került benyújtásra. A projekt magába foglalta a Sárospatakon meglévő szennyvízvezeték-rendszer egy részének rekonstrukciós munkálatait, a közművel el nem látott területek szennyvízhálózatának kialakítását, valamint a sárospataki szennyvíztisztító telep korszerűsítését. A konkrét kivitelezési munkák 2018 nyarán kezdődtek meg és 2020. december 10- ig tartottak. A szennyvíztelep próbaüzemét követően megkezdődött a tényleges üzemelés.

17. Közműves ivóvízellátás

A közműves ivóvízellátást településünkön a Zempléni Vízmű Kft. biztosítja, a sátoraljaújhelyi I. vízmű telepről a Sárospatakot Sátoraljaújhellyel összekötő gerincvezetéken keresztül.

Az ivóvizet keménysége alapján négy kategóriába soroljuk:

- 0-7 nk⁰ -ig nagyon lágy,
- 7-14 nk⁰ -ig lágy,
- 14-21 nk⁰ -ig közép kemény,
- 21 nk⁰ -tól kemény.

A hazai jogszabályok és az Európai Unió egyaránt 5-35 nk⁰ között fogadja el a vízkeménység értékeit. Településünkön az ivóvíz általában keménynek mondható, minősége kiváló, így az előzőek alapján egészségügyi szempontból pozitív hatású, élvezeti értékét tekintve pedig finomabb, az ország számos területéhez képest, pH értéke 6,85.

Sárospatak, továbbá az ország csaknem teljes területén 1970-ben - mivel az ivóvíz nyomócsőnek kiválóan megfelelő öntöttvas cső gyártása 1968-ban Magyarországon leállt, és

a műanyag cső még nem volt túl népszerű- az ívóvíz fejlesztés megoldását az azbesztcement anyagú cső gyártásával oldották meg.

A városban a vízellátás gyakorlatilag teljes körű, belterületen csak a Búzavirág és Pipacs utcában hiányzik az ívóvízvezeték. Az üzemelő hálózat hossza: 109 km, melyből 47 km KM-PVC, 36 km AC, 26 km acél anyagú.

A Zemplén Vízmű Kft. 2023.10.01-jével az Észak-magyarországi Regionális Vízművek Zrt. részévé vált, így ettől az időponttól az ÉRV Zrt. végzi Sárospatakon az ívóvíz ellátó és szennyvízkezelő rendszer üzemeltetését.

Az egész várost érintő elöregedett ívóvízhálózat problémái ismeretesek minden itt élőknek, hiszen az egyes városrészekben előfordulnak csőtörések.

A város folyamatosan keresi a lehetőséget arra, hogy a legkritikusabb szakaszokat kicserélje. Ennek érdekében - a saját forrás hiányából adódóan - jelenleg csak pályázati forrásból van lehetőségünk ezeket a fejlesztéseket elvégezni.

Ezek eredményeként az elmúlt években az alábbi ívóvízhálózat-fejlesztések valósultak meg: a Zempléni Vízmű Kft saját fejlesztésében a Hunyadi utca, Szabó József utca, Herceg utca, Budai Nagy Antal utca egy része.

Továbbá 2019 évben sikeresen pályáztunk az Innovációs és Technológiai Minisztérium által kiírt, Víziközművek Állami Rekonstrukciós Alapjából nyújtható támogatásra. Ebből a forrásból 2021-ben a Kassai utca teljes ívóvíz vezetékrendszerét sikerült kicserélni mintegy 630 m hosszban, leágazásokkal és házi bekötésekkel együtt.

Egy-egy utca ívóvízvezetékének kicserélése azonban rendkívül költséges. Az említett Kassai utcai beruházás bruttó 75 954 705 forintjába került az önkormányzatnak. Pályázati támogatás nélkül, ekkora költséggel járó beruházásokat nem tud vállalni önkormányzatunk.

A fent említett nyertes pályázatunk benyújtásának is feltétele volt, hogy víziközmű-rendszerenként egyszerre egy pályázat nyújtható be (a Zempléni Vízmű Kft. nyilatkozatban vállalta, hogy más település pályázatának benyújtását nem támogatja), a felújítandó ívóvízvezeték szakasznak szerepelnie kellett a szolgáltató által a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalnak benyújtott és általuk jóváhagyott, 15 évre előre tervezett ún. Gördülő Fejlesztési Tervben.

Folyamatosan figyelemmel kísérve a közutakról történő fogyasztást, megállapítható, hogy jelentős mértékű a fogyasztás Halászhomokon, Apróhomokon, valamint a korábban

említett Búzavirág és Pipacs utcákban. Sárospatakon a szolgáltatott összes víz mennyisége az elmúlt évek átlaga alapján 490-500 ezer m³ /év, viszont a 2000-es évek második feléhez viszonyítva csökkenő tendenciát mutat a felhasznált víz mennyisége. A háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége az utóbbi években 320 és 370 ezer m³ /év között mozog.

18. Csapadékvíz elvezetés, vízrendezés, ár- és belvízelvezetés

Az önkormányzatok vízgazdálkodási feladatait – többek között - a *vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4. §-a* szabályozza. E szerint az önkormányzat feladatai közé tartozik a fent leírt ivóvízellátáson, helyi vízi közművek működtetésén, a szennyvízelvezetésen- és tisztításon túl a csapadékvízzel történő gazdálkodás, a helyi vízrendezés- és vízkárelhárítás, az ár- és belvízelvezetés.

A zárt csapadékvíz elvezető csatorna üzemeltetését - melynek hossza 28 km –a Sárospataki Kommunális Szervezet látja el. A csapadékvizek végső befogadója minden esetben a Bodrog folyó.

Folyóink árvízi sajátosságain belül megállapítható, hogy a Tisza és a Bodrog árvizeinek egyidejűsége gyakori. A nagyobb árvizek visszatérési ideje a Tiszán 5-6 év, a Bodrog esetében is ezzel számolnak. Kiemelten fontos Sárospatak belterületének védelme. Az 1980-as években épített végardói töltést hosszabbítani szükséges. A veszélyeztetett területeken történő építkezéseket erőteljesen korlátozni kell. Fontos szempont a hullámtéri területek kitágítása, a folyókat kísérő természetes társulások területének bővítése. Kiemelt szerepet kell kapni az ártéri tájgazdálkodásnak.

A szélsőséges csapadékeloszlás esetenként csapadékvíz elvezetési problémákat szül egyes városrészekben. Ezen problémák kiküszöbölése érdekében Sárospatak városát több részre – részvízgyűjtőkre – történő tagolásával elkezdődött a csapadékvíz elvezető rendszer felmérése és tisztítása. Elsőként a bodroghalászi városrész rendszerét tekintettük át, majd külső szolgáltató bevonásával elkezdődött a rendszer tisztítása.

Sárospatak Város Önkormányzata számára évről évre nehéz feladatot jelent a csapadékvíz elvezetés, tekintettel arra, hogy a különböző típusú és hosszúságú elvezető rendszerről, valamint az elvezető rendszer lejtési viszonyait illetően nem rendelkezik nyilvántartással. Ezen probléma kiküszöbölése érdekében a város teljes területét csapadék vízgyűjtőkre bontottuk és a legkritikusabb városrészen, Bodroghalászbán megtörtént a csapadékvíz rendszer felmérése, valamint a csapadékvíz rendszer átmosatása. Ez 2023 első negyedévében 5.645.000.-Ft+ÁFA értékben valósult meg, melynek eredményességét a

csapadékos időszakok mutatják, hiszen ebben az évben a bodroghalászi városrészben nem volt csapadék elvezetési probléma.

19. Árvíz- és belvízvédelem

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság keretén belül a Sárospataki Szakaszmérnökség felügyeli a Bózsva-, Tolcsva-, Hercegkúti és Bényei-patakok teljes vízgyűjtőjét, a Ronyva-patak Magyarország területére eső vízgyűjtőjét, valamint a Tisza és a Bodrog összefolyása fölött elhelyezkedő tájegység, a Bodrogtörzs Magyarország területére eső részét. A településünkön átfolyó Bodrog esetében Sárospatakon helyeztek el állandó vízállás, illetve Felsőberekiben állandó vízállás- és vízhozam mérő automatát. Ezen túl mindkét településen naponta egyszer (reggel 7 órakor) személyes észlelés is történik, mely feladatot a gátőrök látják el.

Sárospatak közigazgatási területén a Bodrog folyó vízszint változásai eredményezik az árvízvédelmi helyzetek kialakulását, amelyek árvíz mentesítési feladatokat határoznak meg.

A 2023 decemberétől-2024 februárjáig kialakult négy védekezési időszakban (december 2-27., január 5-17., január 18-27., február 10-28.) a Bodrog mentén a II. fokú készültség volt a legmagasabb elrendelt fokozat. Az egymást követő, és hosszan tartó árvízi periódusok során (annak ellenére, hogy a mederteltségek többnyire nem érték el „igen magas” szintet) az árvízvédelmi töltések és műtárgyaik fokozott igénybevételnek voltak kitéve, így az őri feladatok ellátása is fokozott figyelmet követelt. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a vízügyi igazgatóság szakemberei éjjel-nappali őrszolgálatot tartanak, valamint napi négy alkalommal (6, 12, 18 és 24 órakor) jelentik a vízállást.

A tavalyi év novemberében rendkívüli sok csapadék, valamint a befogadó vízfolyások (Tisza, Bodrog, Takta) áradásának következményeképp, december 1-től a Bodrogtörzs területén belvízvédelmi készültséget rendeltek el. A csapadékos - a vízfolyásokon, valamint a csatornákon is tartósan magas mederteltségeket okozó - időjárás ezt követően is folytatódott, így a belvízvédekezési munka az évszak egészét átölelte. A belvízzel elöntött területek nagysága december közepére 4000 ha körülire emelkedett, és a tavasz kezdetéig nagyjából ezen a szinten is maradt.

A város környezetében lévő belvízvédelmi csatornák közül jelentős a Törökéri- és a Tiszakarádi-főcsatorna. Ezeken napi 16 egyszeri észlelés történik, mely adatokat a miskolci igazgatóságra minden reggel 7 órakor továbbítanak. Ezek a csatornák a belvíz elvezetésén túl a mezőgazdasági vízkivételre is lehetőséget biztosítanak.

A Bodrog folyóba torkolló patakok vízállására, vízhozamára és minőségére vonatkozó adatokat automata berendezésekkel és rendszeres monitoring mérésekkel vizsgálják, ezek állandó (pl. Ronyva-patak – Vízmű) és az EU Víz Keretirányelv által megadott (pl. Hercegkút-patak – 37-es főút) pontokon történnek.

Szélsőségesen meleg és száraz nyári időjárást követően 2024 szeptemberében a *Boris* névre keresztelt közép-európai ciklon hatására több napon keresztül rendkívül nagy mennyiségű csapadék hullott a Duna felső vízgyűjtőjére. A közel hét napon keresztül tartó esőzésben elsősorban Ausztria északi területein, illetve Csehországban, valamint Lengyelország délnyugati részén sokfelé 200 mm-t meghaladó eső esett pár nap alatt. A legsúlyosabb helyzet Alsó- és Felső-Ausztriában alakult ki, ahol nagyobb területeken 300 mm fölötti csapadékot is regisztráltak, amelyhez erős vagy viharos északi szél is járt. Magyarországra a ciklonhoz tartozó csapadékrendszerek több hullámban érkeztek és az Alföldön jellemzően 50-60 mm, a Nyugat-Dunántúlon pedig helyenként 100 mm-t is meghaladó csapadék hullott. A ciklon hátoldalán a Balaton térségében 100 km/h-t meghaladó széllesek is előfordultak. A légörvény hatására a hőmérséklet is markánsan csökkent, a 30 fok feletti maximum-hőmérsékleteket a 10 fokot alig meghaladó értékek váltották fel. A ciklonnal járó nagy csapadék rendkívüli folyami árvizet okozott a Dunán, viharok a Balatonnál, járulékos hatásként pedig a madárvonulás idején jött hirtelen lehűlés tömeges madárpusztulást (elsősorban a fecskék körében) okozott.

Az országra zúduló árvíz alapvetően nyugatról érkezett, az arrafelé lehulló rendkívüli mennyiségű csapadék hatására először a Lajtán alakult ki kritikus helyzet, majd a Dunán levonuló árvíz miatt volt szükség rendkívüli védekezésre.

6. ábra

Az áradó Duna Budapestenél

A klímaváltozás következményeként megnő az extrém időjárási jelenségek gyakorisága és intenzitása, mint például a lokálisan jelentkező, hirtelen lezúduló, 30 mm/nap intenzitást meghaladó csapadékmennyiségeké, ami villámárvíz kialakulásához vezethet. A villámárvíz kialakulását befolyásolja a vízgyűjtő terület felszínborítottsága, vízrajza, talajadottságai, lejtőszöge. Az utóbbi feltétel síkvidéken nem játszik szerepet, értelemszerűen ezért a villámárvíz fogalma csak domb- és hegyvidéken értelmezhető. Magyarország villámárvíz kockázati térképe alapján Sárospatak a magas kockázatú területen fekszik.

20. Zöldterület-gazdálkodás

A zöldfelületek mennyisége, állapota, a fenntartás színvonala jelentősen befolyásolja a települések arculatát, a lakosság komfortérzetét és a levegő minőségét. Zöldfelületnek nevezzük a települések területén belül növényzettel bármilyen módon fedett területeknek az összességét. Zöldterület csak közterület lehet, így közparkok, közkertek, fásított közterek és a játszóterek.

A város zöldterületének nagysága: 62,6 ha

Belterjesen gondozott zöldterület: 30 ha

Külterjesen gondozott zöldterület: 32,6 ha

Védett természeti terület: 44.561 m²

A korábban részletezett fejezetekben (klímastratégia, csapadék) említésre került az időjárás és azon belül is a csapadék eloszlásának szélsőségesége. A zöldterület felületek nagysága egyre fontosabb a városunk életében. Klímavédelmi és csapadékvíz elvezetési szempontból stratégiai jelentőségű. Ezért szükséges a jelenlegi zöldterület megőrzése.

2024. október 1-től kezdődően új, az eddigtől komplexebb jogszabályba épült a fás szárú növények védelmére vonatkozó szabályozás. *A települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX.30.) Korm. rendelet* 2024. október 1.-től lépett hatályba, ezzel egyidejűleg a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008 (XII.30.) Korm. rendelet hatályát veszítette.

A rendelet az alábbi célok érdekében fogalmaz meg szabályokat:

- az élhető települési környezet megteremtése, az életminőség javítása,
- a település ellenállóképességének növelése a klímaváltozással szemben,
- a zöldfelületek, valamint a biológiai sokféleség védelme és növelése,
- a települési zöldinfrastruktúra és a szürkeinfrastruktúra kiegyenlített viszonyának megteremtése,
- a telkek és ezáltal a település megfelelő mennyiségű és minőségű zöldinfrastruktúra-ellátottságának biztosítása, valamint
- a telkek tájépítészeti minőségének növelése és pontosabb meghatározása.

A jogszabály a *Települési zöldfelületek* megjelölésű *III. fejezetében* tartalmazza a **fás szárú növényekre vonatkozó előírásokat** az alábbi címekhez tartozóan:

- A fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó általános szabályok.
- A közhasználatú területen lévő fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó különös szabályok.
- A közhasználatú területen lévő fás szárú növények kivágása és pótlása.

Az új rendelet – a korábbitól eltérően – a közterületek helyett a közhasználatú területek fogalmat használja. A *közhasználatú terület* jelen jogszabály szerinti meghatározása: a közterület, valamint a nem közterületi ingatlan közhasználat célját szolgáló területrésze.

A jogszabály leginkább figyelemre méltó szabályozása a közhasználatú területeken történő fakivágás. Ez a fakivágás engedélyköteles tevékenység, az engedély iránti kérelem adattartalmát a rendelet 3. számú melléklete határozza meg.

A közhasználatú területeken a fakivágás engedélyezésére vonatkozó kérelmet a település jegyzőjéhez szükséges benyújtani.

Sárospatak Város Önkormányzata saját beruházási költségén 2023-ban 39 millió forintból játszótérfejlesztést valósított meg az alábbi helyszíneken:

1. Dózsa György út
2. Bessenyei utca
3. Pécsi Sándor utca
4. Bercsényi utca
5. Herceg utca

Trambulin, Csúszdás mászóvár, 3-5 üléses hinta került kihelyezésre az egyes helyszínekre.

Dózsa György utcai:

Bessenyei utca:

Pécsi Sándor utca:

Bercsényi utca:

Herceg utca:

Berek horgászfalu fáinak megújítása

2020. szeptember 21-én megkezdődött a Berek keleti holtágában lévő erdőrészletek előregedett, veszélyes fáinak kitermelése, valamint gyökérszaggatással történő megújítása, sávos kivitelezésben (gyökérszaggatás: sarjztatásnál a gyökerek elvágása, hogy új hajtás keletkezzen). A kitermelés a Gárdonyi úti lakóházak mögötti erdőrészletben kezdődött, és folyamatosan haladt a horgászfalu irányába. A Berek holtág úgynevezett Majális területén a fakitermelési munkálatok az engedélyeknek megfelelően befejeződtek, a terület és tereprendezés megtörtént, erdészeti szakirányítónk az ellenőrzést követően lejelentette azt a szakhatóságok felé. A terület erdőápolásra vár. A horgászfalu elnevezésű területen a fakitermelés jelentős része megtörtént, lezajlott a még álló fák kivágásának megszervezése, valamint a horgászfalu területén lévő fásításban lévő veszélyes fák kitermelése. A munkálatok befejeztével mintegy bruttó 4000 m³ fatérfogatú faanyag került kitermelésre és elszállításra.

21. Helyi közlekedésszervezés

Sárospatakon a burkolt közutak aránya megközelíti a 75 %-ot. A városban helyi tömegközlekedést üzemeltető vállalat nem működik. Helyi autóbusz közlekedés nincs, az Észak- magyarországi Közlekedési Központ Zrt. helyközi járatokkal biztosítja azt. A vonzáskörzethez tartozó települések közlekedési kapcsolatait autóbusz járatokkal biztosítják.

A Sárospataki járásban nyilvántartott autóbusz-állomány száma változó, azonban 2018-ban jelentősen megnövekedett a számuk. Átlagéletkorukra vonatkozó adat az utóbbi időszakban már nem áll rendelkezésünkre, azonban átlagosan 13-14 évnek mondható.

A város vasúti elérhetőségét a Szerencs-Sátoraljaújhely vasútvonal biztosítja, melynek pályarekonstrukciója a közelmúltban elkészült.

A település területén található közutak állapotának, minőségének javítását az önkormányzat - saját költségvetésében rendelkezésre álló keret, valamint a pályázati lehetőségek függvényében - évről-évre folyamatosan végzi. Az utóbbi időszakban több, az önkormányzat, illetve a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kezelésében lévő út került felújításra.

Sárospatak Város Önkormányzata évről évre lehetőségeihez mérten fenntartja és fejleszti a közúti közlekedést biztosító infrastruktúrát, utakat, járdákat és parkolókat. Emellett szintén fontosnak tartja a város a közterületekről történő csapadékvíz elvezető rendszerek fenntartását, szükség esetén fejlesztését.

A következő táblázat részletesen bemutatja azt, hogy az elmúlt években mely utcák, járdák és parkolók lettek felújítva.

Utak- járdák és parkolók felújítása	
2017	Vak Bottyán utca
2018	Erdélyi út
	Béla király tér
	Attila út
	Gárdonyi út
	Táncsics utca
	Határ utca
2019	Wesselényi út
	Szabó József utca
	Malomkőgyár út
	Dorkói út
2020	Németh László utca
	Zrínyi utca
	Bartók Béla utca
	József Attila utca
	Kassai utca
	Herceg utca
	Borsi utca
	Tengerszemi út
2021	Rákóczi úti és Kazinczy út járdaburkolat
	Névtelen utca- garázssor (2905/4.hrsz.)
	Vak Bottyán utca útburkolat
	Comenius utca

	Damjanich utca
	Hajnóczy utca
	Vasvári Pál utca
	Szalkai László utca
	kis Szent József utca
	Mikes Kelemen utca
	Pálóczy utca
	Dózsa György utca
	Erdélyi út parkoló
	József Attila utcai parkoló
	Martinovics utcai parkoló
2022	Katona József utca
	Mányoki Ádám utca
	Kölcsey utca
2023	Kossuth Lajos utca út- és járdaburkolat felújítása
	József Attila utca Táncsics-Tompa u. közötti szakaszának felújítása
	Szent József utcai járdaburkolat felújítása
	Hollay János utca útburkolat felújítás, csapadékelvezetés
	Dezső Lajos utca út - és járdaburkolatának felújítása
	Láczay Szabó László utca út - és járdaburkolatának felújítása
	Bónis Ferenc utca út - és járdaburkolatának felújítása
	Martinovics út útburkolatának felújítása
	Rendelőintézet mögötti közforgalomtól elzárt parkoló építése (268 és 271/1 hrsz.)
2024	Október 23. tér út- és parkoló burkolatfelújítása
	Dobó Ferenc út (749 hrsz.) útburkolat felújítása
	Thököly Imre utca (148, 94, 100, 3603 hrsz.) burkolat-felújítás és csapadékvíz elvezetés
	Borsi úti (Végardói) temető útburkolat felújítása
	Kinizsi Pál utca (Mikes Kelemen és Déryné utcák közötti szakaszának - 2275/2 hrsz.) útburkolat felújítása
	MÁRKA ABC melletti Névtelen utca (2901/3 hrsz.) útburkolat-felújítása
	Árok utca (1942 hrsz.) járdaburkolat-felújítása

2023-ban vis maior támogatás segítségével megtörtént az **Alkotmány utcában** elmozdult gabion támfal megerősítése, valamint a megrepedt, süllyedt útburkolat helyreállítása; a **Görbe utcában** megdőlt, leomlott úttámfal és útburkolat helyreállítása; valamint a **Habán utcában** az elmozdult csapadékelvezető árok mederelemeknek és a megsüllyedt útszakasznak a helyreállítása.

Mindez 66 468 500 Ft költséget jelentett önkormányzatunknak, melyből a Belügyminisztérium 59 729 000 Ft-ot támogatás formájában megtérített.

22. Összefoglalás

A város környezetvédelmi állapota összességében véve jó, hiszen komoly levegő-víz- és természetszennyező tényező nincs a területén, illetve környezetében sem. Az utóbbi években környezetvédelmi szempontból jelentős káresemény nem történt, a lakosság a környezetére igényes. Továbbiakban a gazdálkodási szervezetek, illetve a lakosság összefogásával a jelenlegi eredmények fokozhatók.

Készítette: Kiss Anita környezetvédelmi ügyintéző
Sárospataki Polgármesteri Hivatal
Műszaki és Kommunális Iroda

Sárospatak, 2024. november 25.

SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

...../2024. (.../...)

h a t á r o z a t i – j a v a s l a t a

Tájékoztató Sárospatak Város környezeti állapotáról

Sárospatak Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Sárospatak város környezeti állapotáról szóló tájékoztatót megtárgyalta és az abban foglaltakat tudomásul vette.

Felelős: polgármester

Határidő: azonnal